

Marek Michalik

Prezes Zarządu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

*Współpraca: Mateusz Słonecki, specjalista
ds. Pozyskiwania i Obsługi Inwestora (ŁSSE).*

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA SUBREGIONU KONIŃSKIEGO W KONTEKŚCIE KONCEPCJI SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI WIELKOPOLSKI WSCHODNIEJ I OBECNOŚCI ŁÓDZKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ

Wstęp

Rozprawę na temat obecnej i przyszłej atrakcyjności inwestycyjnej Subregionu Konińskiego należałoby zacząć od spojrzenia na atrakcyjność tych terenów na przestrzeni lat, w kontekście działalności inwestorów Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, ale także zauważając ogólny przemysłowy charakter regionu. Jednak analizę tę poprzedzę krótkim wstępem dotyczącym genezy wywołu na wskazany wyżej temat.

Można powiedzieć, że Subregion Koniński w nadchodzących latach przejdzie gospodarczą transformację, ze względu na politykę zmierzającą do odejścia od tradycyjnych paliw kopalnych, takich jak węgiel. Plany dla Wschodniej Wielkopolski, w której większość przemysłu od 80 lat opiera się na węglu brunatnym, są bardzo ambitne. Zakładają rezygnację z wydobywania węgla oraz jego wykorzystywania w elektroenergetyce i ciepłownictwie do 2030 roku, a osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 roku¹. Istnieje ryzyko, że tak znacząca zmiana struktury gospodarczej

¹ Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Koninie (2020). *Koncepcja Sprawiedliwej*

regionu przełoży się np. na zwiększone wskaźniki dotyczące bezrobocia, wzrost cen dotyczących produkcji energii, mniejsze wpływy do budżetów samorządów co w konsekwencji mogłoby skutkować ogólnym pogorszeniem warunków życia w regionie. Każdy element transformacji energetycznej regionu powodujący negatywne skutki dla społeczeństwa zamieszkującego w subregionie konińskim może i powinien być zniwelowany poprzez wprowadzenie elementów zastępczych.

Wyzwania społeczne regionów górniczych trafnie określił dr Daniel Kiewra z Instytutu Badań Strukturalnych w 2018 roku podczas konferencji naukowej „Transformacja gospodarcza subregionu konińskiego – kierunek wodór”. Wskazał jako główne wyzwania gospodarcze: „...wykorzystanie i wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu (reindustrializacja i dywersyfikacja) (...) pobudzanie innowacji, wspieranie regionalnych systemów innowacji, (...) ponowne wykorzystanie terenów poprzemysłowych do celów inwestycyjnych (typu brownfield)”².

To oczywiście nie wszystkie wyzwania gospodarcze o jakich wspominał w swojej prezentacji wyżej wymieniony autor. Jednak są to te, na których w dalszych rozważaniach chciałbym się skupić ze względu na ich bliskie powiązanie tematyczne z działalnością Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Są to także wyzwania, którym sprostanie oznacza zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Jednak szczegółowo te aspekty omówię w dalszej części.

W tym miejscu naturalnie należy także wspomnieć o wyzwaniach społecznych, które także znajdziemy w wyżej wymienionej publikacji pokonferencyjnej dr. Daniela Kiewry. Skupił się na takich tematach społecznych jak: oddziaływanie przemysłu górniczego na rynek pracy, podnoszenie kwalifikacji oraz przekwalifikowanie pracowników czy zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych. W jego ocenie także ważnymi wyzwaniami jakie stoją przed regionem, w którym zachodzi transformacja energetyczna są: pobudzenie innowacji społecznych, przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian demograficznych i starzenia

Transformacji dla Wielkopolski Wschodniej. Dostęp w dniu 12.12.2021 r. Pobrano z <https://arrkonin.org.pl/wielkopolska-wschodnia-pierwszym-regionem-w-polsce-z-opracowana-koncepcja-sprawiedliwej-transformacji-regionu/>

² Dr D. Kiewra, Instytut Badań Strukturalnych (2018). „Jak było, jak jest, jak będzie – transformacja subregionu konińskiego oraz przykłady transformacji regionów pogórniczych”. Dostęp w dniu 12.12.2021 r. Pobrano z: <http://iw.org.pl/h2konin/>.

się społeczeństwa, poprawa połączeń funkcjonalnych w regionie, a także kształtowanie polityki społecznej, co rozumie poprzez proces dążący do zrównoważenia poziomu „zwycięzców” i „przegranych” transformacji. Zauważa także, że wśród bardziej miękkich wyzwań należy sklasyfikować „zapewnienie akceptacji społecznej nadchodzących zmian”. To aspekt często marginalizowany w dyskusjach, lecz w mojej ocenie równie ważny dla sprawnej transformacji. Tak znacząca zmiana, która może, aczkolwiek nie musi, pogorszyć poziom życia w regionie, przynajmniej w krótkiej perspektywie może budzić wiele emocji i obaw wśród społeczeństwa i to zjawisko jest zrozumiałe.

Podobne mechanizmy obserwujemy także w rejonie Bełchatowa, gdzie funkcjonuje największa elektrownia węglowa w Unii Europejskiej. W grudniu 2021 r. odbyła się prezentacja raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego pt. „Neutralność klimatyczna Bełchatowa. Przyszłość regionu po zamknięciu Kopalni Węgla Brunatnego i elektrowni oczami lokalnej społeczności”³. Wynika z niego, że 68 proc. mieszkańców powiatu bełchatowskiego uważa, że transformacja energetyczna wpłynie negatywnie na sytuację ekonomiczną w regionie, a aż 83 proc. obawia się wzrostu bezrobocia.

Zjawisko negatywnego prognozowania sytuacji społeczno-gospodarczej po transformacji wśród mieszkańców jest charakterystyczne dla opisywanych obszarów. Zmiana tego trendu, tej tendencji to – jak wcześniej zaznaczałem – jedno z ważnych wyzwań, z którymi przyjdzie się zmierzyć na bardzo wczesnym etapie. W tym zakresie ważne jest pokazanie atrakcyjności i potencjału gospodarczego regionu poprzez plan dywersyfikacji działalności, do czego też w znacznym stopniu może się przyczynić pomoc publiczna oferowana na terenie Wielkopolski Wschodniej poprzez mechanizm zwolnienia podatkowego przez Łódzką Specjalną Strefę Ekonomiczną.

³ Juszcak A., Kutwa K. Polski Instytut Ekonomiczny (2021). Neutralność klimatyczna Bełchatowa. Przyszłość regionu po zamknięciu Kopalni Węgla Brunatnego i elektrowni oczami lokalnej społeczności. Dostęp w dniu: 14.12.2021 r. Pobrano z https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2021/12/PIE-Raport_Belchato%CC%81w.pdf.

Część 1. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej subregionu konińskiego poprzez analizę projektów inwestycyjnych na terenach objętych statusem Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej do połowy 2018 r.

Pojęcie atrakcyjności jakiegoś obszaru pojawia się w literaturze w wielu kontekstach. W niektórych przypadkach może być mierzalna, w innych tylko częściowo. Autorzy raportu o atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski z Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową zauważają np. że: „atrakcyjność inwestycyjna rozumiana jest jako zdolność skłonienia do inwestycji poprzez oferowanie kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej”⁴.

Autorzy definicji skupili się na lokalizacji jako determinancie przesądzającej o atrakcyjności inwestycyjnej. Natomiast – według mnie – atrakcyjność inwestycyjną powinniśmy traktować jako zespół korzyści oferowanych przez dany region, środowisko, obszar, pozwalający na osiągnięcie przewag konkurencyjnych w trakcie prowadzenia działalności. Atrakcyjność inwestycyjną traktuję więc szerzej włączając w nią nie tylko lokalizację, ale także: stan dróg, siatkę połączeń, dostępność ruchu Cargo, sytuację prawną terenów inwestycyjnych, ich cenę, poziom dostosowania do potrzeb biznesu, sytuację na rynku pracy, odległość od dużych ośrodków miejskich, możliwość współpracy z innymi firmami, szkołami, uczelniami wyższymi, mechanizmy pomocy oferowane przez gminę, powiat, miasto, władze województwa czy rząd RP. Wszystkie te czynniki mają znaczenie i składają się na atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru. W tym jednym z nich, bardzo istotnym, jest możliwość uzyskania zwolnienia z podatku jakie oferują specjalne strefy ekonomiczne.

Przechodząc do historii inwestycji w ŁSSE w subregionie konińskim widzimy, że pierwsze projekty inwestycyjne ulokowały się w wyżej wymienionym regionie w 2006 roku. Pierwszą w historii na terenie Wielkopolski zarządzanym przez Łódzką SSE była inwestycja Geberit Produkcja, przedsiębiorstwa znanego wcześniej pod nazwą Sanitec Koło Sp. z o.o.

⁴ Hildebrandt A., Kalinowski T., Nowicki M., Susmarski P., Tarkowski M. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (2007). Atrakcyjność Inwestycyjna Województw i Podregionów Polski 2007. Dostęp w dniu 15.12.2021 r. pobrano z: https://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=9414.

Zakłady ceramiki sanitarnej marki „Koło” stanowiły i stanowią ważną część przedsiębiorczego krajobrazu regionu. W 2006 roku, gdy firma ubiegała się o zwolnienie w Łódzkiej Strefie deklarowała stworzenie ponad dwustu nowych miejsc pracy⁵. Z perspektywy czasu możemy ocenić, że zatrudnienie w zakładzie produkcyjnym w Kole wzrosło kilkukrotnie. Do tego należy także uwzględnić rozwój kanałów logistycznych, obszarów magazynowania. W procesie tym kluczową rolę odgrywa kolskie nowoczesne centrum dystrybucji firmy Geberit. Jednak należy zauważyć, że rozwój przedsiębiorstwa w tym miejscu był ściśle powiązany z ogromnymi tradycjami firmy, a właściwie marki „Koło”, której historia liczy już blisko 60 lat. Przede wszystkim z działającym już zakładem, z otoczeniem firm współpracujących, a także z zasobem specjalistów, kadry, której pozyskanie w innym miejscu byłoby o wiele trudniejsze niż w Kole i okolicach.

Wracając na chwilę do tradycji ceramicznych w tym regionie, jako ciekawostkę możemy podać fakt, że pierwsze w Kole fabryki półporcelany i fajansu datujemy na połowę XIX w.⁶ Pozostając jednak w temacie inwestycji, które ulokowały się w Łódzkiej Strefie w subregionie konińskim zaglądając w strefowe statystyki odnajdziemy jeszcze inwestycje takich firm jak: Hellermann Tyton Sp. z o.o., Ambro Logistics Sp. z o.o., MP Production Sp. z o.o., ASTI Sp. z o.o., czy DeVeris Polska Sp. z o.o. Firmy te zainwestowały blisko 230 mln zł i stworzyły około 340 miejsc pracy. To firmy, które decyzję o inwestycji podjęły do połowy 2018 roku na starych zasadach, gdzie w Specjalnych Strefach Ekonomicznych funkcjonowały tzw. podstrefy, czyli wyznaczone tereny objęte statusem strefy i inwestycja tylko w tych miejscach dawała możliwość skorzystania ze strefowego zwolnienia w podatku dochodowym.

W tym miejscu powinienem się krótko skupić na definicji specjalnych stref ekonomicznych i mechanizmu pomocy jaki oferują przedsiębiorcom, jako punkt wyjścia do dalszej analizy. Zaczątki mechanizmu pomocy przedsiębiorcom jakim stały się specjalne strefy ekonomiczne datujemy na początek lat 90. XX wieku. Regulacje prawne powołujące do życia specjalne strefy ekonomiczne w Polsce pojawiły się wraz z ustawą z 20 października 1994 roku. W art. 2. wyżej wymienionej ustawy czytamy, że:

⁵ Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna (2021). Rejestr Zezwoleń, dokument wewnętrzny.

⁶ Zalewski J. „Puls Biznesu” (2017). *Historia kołem się toczy*. Dostęp w dniu (30.12.2021). Pobrano z <https://www.pb.pl/historia-kolem-sie-toczy-858134>.

„Specjalną strefą ekonomiczną, zwaną dalej „strefą”, jest wyodrębniona zgodnie z przepisami ustawy, niezamieszkała część terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na której terenie może być prowadzona działalność gospodarcza na zasadach określonych ustawą”⁷. Co w praktyce oznaczało, że o zwolnienie z podatku dochodowego inwestor mógł ubiegać się tylko w wypadku, gdy chciał zainwestować na terenie objętym strefą. Mógł też wystąpić z prośbą o rozszerzenie strefy bądź utworzenie jej w miejscu dla niego optymalnym pod kątem nowej inwestycji. Natomiast procedura nadania statusu strefy jednej bądź kilku połączonym ze sobą nieruchomościom, jakiegoś wskazanego obszaru wiązała się z wieloma obostrzeniami, warunkami do spełnienia, a proces był dość skomplikowany i długotrwały. Dlatego patrząc przez pryzmat strefowych inwestycji do 2018 roku takich przekształceń nie było dużo.

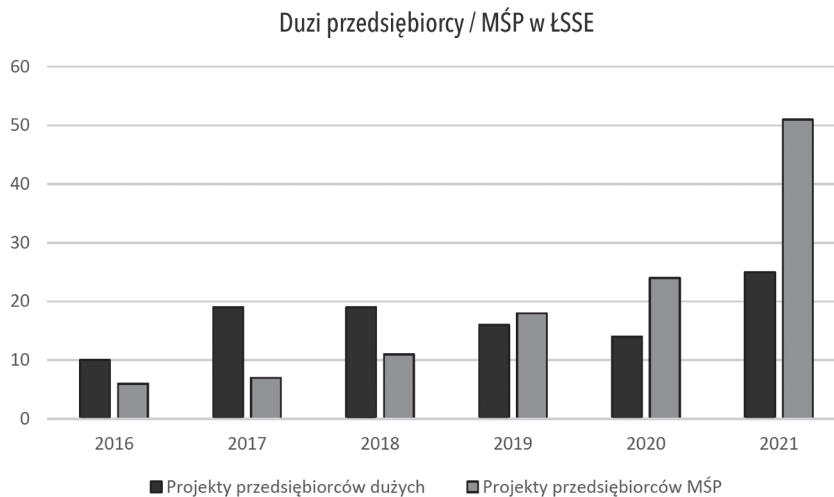
Kluczowa zmiana przepisów nastąpiła w 2018 roku, gdy nastąpiła nowelizacja ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i w życie weszła ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji⁸. Zmiana przepisów pozwoliła na „uwolnienie” terenów inwestycyjnych, co przełożyło się na zwiększenie liczby inwestycji strefowych i jest zauważalne po ponad trzech latach od zmiany przepisów. Wraz z ustawą z 10 maja 2018 r. i rozporządzeniem wydanym do ustawy zaczęła obowiązywać „Polska Strefa Inwestycji”, czyli mówiąc w skrócie cała Polska stała się jedną strefą inwestycji bez podziału na miejsca specjalnie wyznaczone do inwestowania z wykorzystaniem mechanizmu strefowego, jakim jest pomoc publiczna udzielana w formie decyzji administracyjnej.

Dziś każda firma, która spełni minimalne wymagane warunki do inwestowania ze wsparciem specjalnej strefy ekonomicznej może zainwestować na dowolnej nieruchomości i otrzymać zwolnienie z podatku dochodowego w postaci Decyzji o Wsparciu wydawanej przez specjalną strefę ekonomiczną właściwą dla lokalizacji inwestycji. Zmiana ta przyniosła duże ożywienie na rynku inwestycyjnym, a szczególnie zaktywizowała

⁷ Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, Dz. U. 1994 Nr 123 poz. 600. Sejm, Minister Właściwy ds. Gospodarki, Rada Ministrów. Dostęp w dniu 29.12.2021 r. Pobrano z <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19941230600/U/D19940600Lj.pdf>.

⁸ Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji. Sejm, Minister Właściwy ds. Gospodarki, Rada Ministrów. Dz. U. 2018 poz. 1162. Dostęp w dniu 29.12.2021 r. Pobrano z <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001162/U/D20181162Lj.pdf>.

polские firmy oraz firmy z sektora MŚP, ponieważ notujemy ciągły wzrost parametrów w tych grupach inwestorów od trzech lat. W opinii firm korzystających z pomocy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na obecnych zasadach przewijają się sformułowania o większej dostępności dzięki zmianie przepisów niż miało to miejsce wcześniej. Ulokowanie kolejnych inwestycji w wyznaczonej strefie, która często była oddalona od miejsca pierwotnego zakładu firmy z sektora MŚP o kilkadziesiąt kilometrów stanowiło barierę dla wielu firm nie do przeskoczenia. Taki krok wiązał się w wielu przypadkach z dodatkową inwestycją w logistykę, ponieważ nowy i stary zakład produkcyjny nie mogły funkcjonować zupełnie niezależnie. To powodowało w konsekwencji, że firmy z sektora MŚP rezygnowały z lokowania inwestycji w wyznaczonych strefach i przeprowadzały inwestycję blisko zakładu centralnego, czy wręcz rozbudowywały go tym samym nie zmieniając lokalizacji.

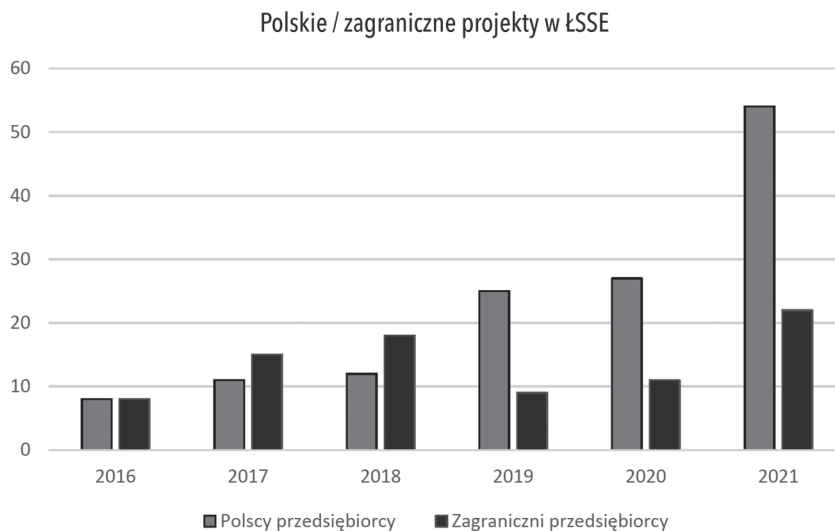

Wykres nr 1. Zmiana trendu inwestycyjnego wśród firm, z podziałem na sektor MŚP i duże przedsiębiorstwa na terenie ŁSSE⁹

Zestawienie na wykresie bardzo dobrze pokazuje odwrócenie trendu inwestycyjnego i nasilenie inwestycji w sektorze MŚP po zmianie przepisów o specjalnych strefach ekonomicznych. Już w pierwszym roku

⁹ Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna (2021). Opracowanie własne.

funkcjonowania Polskiej Strefy Inwestycji widzimy przewagę inwestycji firm MŚP. Do momentu wejścia w życie nowej ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych tendencja była mniej więcej taka, że około 30–40 proc. inwestycji było realizowanych przez firmy MŚP, a 60–70 proc. przez duże przedsiębiorstwa. Dziś proporcja jest odwrotna, około 70 proc. nowych inwestycji co roku planują w Łódzkiej SSE firmy MŚP, a blisko 30 proc. duże przedsiębiorstwa. Podobną proporcję obserwujemy w zestawieniu polskich i zagranicznych inwestorów. Obecnie stroną przeważającą, bardziej aktywną inwestycyjnie są firmy polskie.

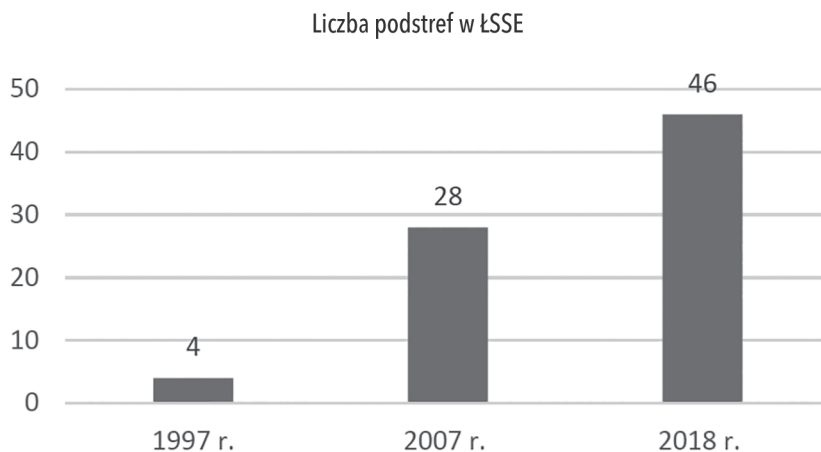
Wykres nr 2. Liczba projektów inwestycyjnych w ŁSSE na przestrzeni lat z podziałem na pochodzenie kapitału¹⁰

Patrząc na zainteresowanie wśród firm korzystaniem ze wsparcia strefowego w okresie działania Polskiej Strefy Inwestycji możemy wyciągać pierwsze wnioski. Na podstawie zebranych statystyk uważam, że już dziś możemy wysunąć hipotezę, że wprowadzenie PSI (skrót od Polska Strefa Inwestycji) pozwoliło zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną wielu regionów, które do tej pory nie były brane pod uwagę ze względu właśnie na ograniczenie lokalizacyjne w przypadku, gdy firma chciała skorzystać

¹⁰ Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna (2021). Opracowanie własne.

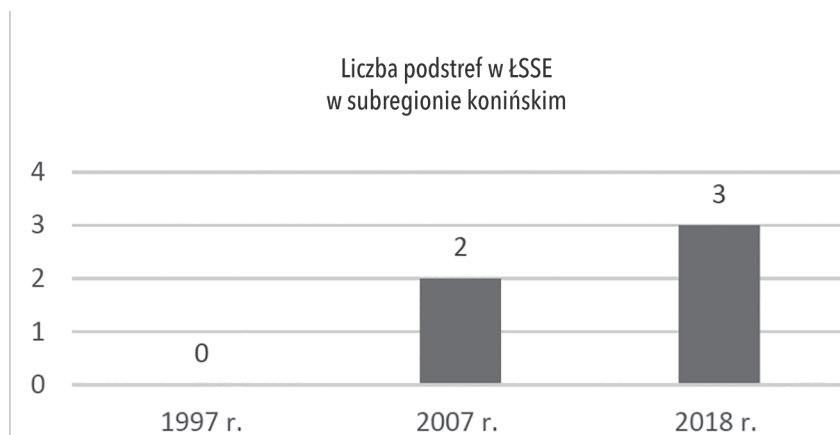
ze wsparcia strefowego. Drugim aspektem jest dostępność atrakcyjnych terenów inwestycyjnych gotowych do oferowania potencjalnym inwestorom. Od lat obserwujemy spadek dostępności terenów inwestycyjnych w zasobach samorządów terytorialnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom inwestorów i realizując zadania własne w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej kupowaliśmy nieruchomości, doprowadzaliśmy do scalania ich w kompleksy, przeprowadzaliśmy proces uzbrojenia terenu, a także budowaliśmy ciągi komunikacyjne, czyli tworzyliśmy gotowe dla potencjalnych inwestorów obszary, na których działał mechanizm wsparcia w myśl wcześniej obowiązujących nas przepisów.

Gdy Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna została powołana w 1997 r. zarządzała czterema podstrefami: w Łodzi, Ozorkowie, Zgierzu i Pabianicach o łącznej powierzchni blisko 210 hektarów. Przez lata funkcjonowania ŁSSE rozrastała się i obejmowała kolejne obszary i tworzone były kolejne podstrefy we współpracy z samorządami. W 2018 roku przed zmianą ustawy w Łódzkiej SSE działało aż 46 podstref o łącznej powierzchni wynoszącej blisko 1770 hektarów.

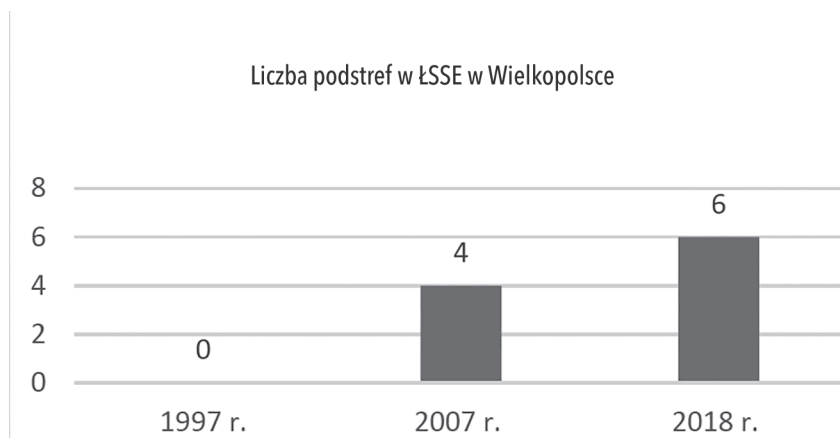

Wykres nr 3. Zmiana liczby podstref w Łódzkiej SSE na przestrzeni lat w czasie obowiązywania pierwotnej ustawy o SSE z 1994 roku¹¹

¹¹ ŁSSE (2021). Opracowanie własne na podstawie danych wewnętrznych.

Wykres nr 4. Zmiana liczby podstref w Łódzkiej SSE w subregionie konińskim na przestrzeni lat w czasie obowiązywania pierwotnej ustawy o SSE z 1994 roku¹²

Wykres nr 5. Zmiana liczby podstref w Łódzkiej SSE na terenie Wielkopolski Wschodniej na przestrzeni lat w czasie obowiązywania pierwotnej ustawy o SSE z 1994 roku¹³

W subregionie konińskim przed wprowadzeniem Polskiej Strefy Inwestycji podstrefy ŁSSE działały w: Kole, Turku i Przykonia. W całej Wielkopolsce Wschodniej, którą zarządza Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna ulokowano sześć podstref. Oprócz wyżej wymienionych także

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem.*

w: Nowych Skalmierzycach, Ostrzeszowie i Kaliszu. W przypadku trzech pierwszych ich powierzchnia łączna w 2018 roku wynosiła blisko 68 ha. Natomiast trzech kolejnych, będących wprawdzie poza subregionem konińskim, ale w bezpośrednim sąsiedztwie, wynosiła 60 ha.

Lepszy wynik odnośnie liczby projektów jak i wysokości nakładów inwestycyjnych osiągnęły podstrefy działające poza subregionem konińskim. To pokazuje, że atrakcyjność inwestycyjna subregionu konińskiego z punktu widzenia inwestorów strefowych do 2019 r. była oceniana gorzej niż chociażby atrakcyjność podstrefy w Ostrzeszowie. Oczywiście wskaźników determinujących taki wynik jest wiele. Chociażby potrzeby inwestora związane z lokalizacją w kontekście relacji biznesowych i handlowych.

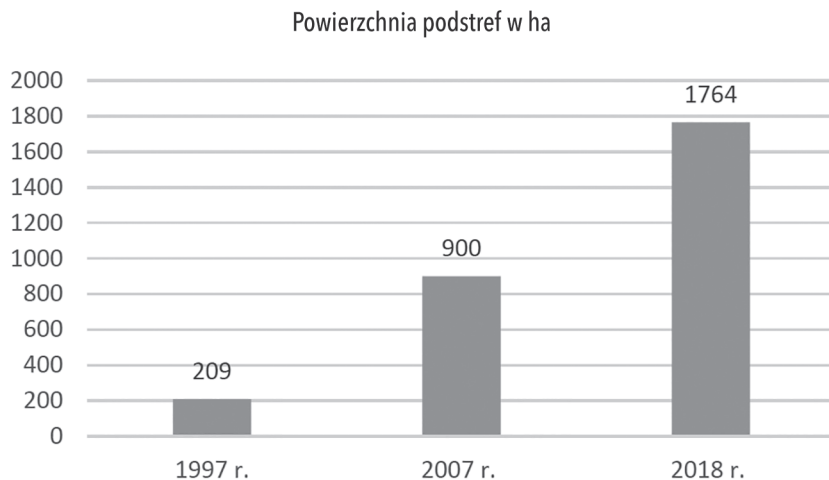
Jeżeli firma eksportuje na południe Europy, naturalnym krokiem jest szukanie terenów inwestycyjnych w południowo-zachodniej części Polski. Natomiast jeśli głównymi rynkami zbytu są państwa zachodniej Europy, lokalizacją bardziej preferowaną będą tereny w bliskim sąsiedztwie autostrady A2. Jednym z najważniejszych kryteriów jest cena nieruchomości. Szczególnie w obecnej sytuacji, gdy większość terenów inwestycyjnych znajduje się w rękach prywatnych deweloperów.

Oczywiście tereny inwestycyjne oferowane przez jednostkę samorządu terytorialnego czy chociażby spółkę Skarbu Państwa są z reguły korzystniejsze cenowo, ponieważ sprzedający nie jest ukierunkowany tylko na czysty zysk. Patrzy na inwestycję długofalowo, jak na szansę dla regionu, na pojawienie się kolejnego stabilnego przedsiębiorstwa oferującego nowe miejsca pracy, a także zwiększającego budżet JST poprzez odprowadzanie danin publicznych.

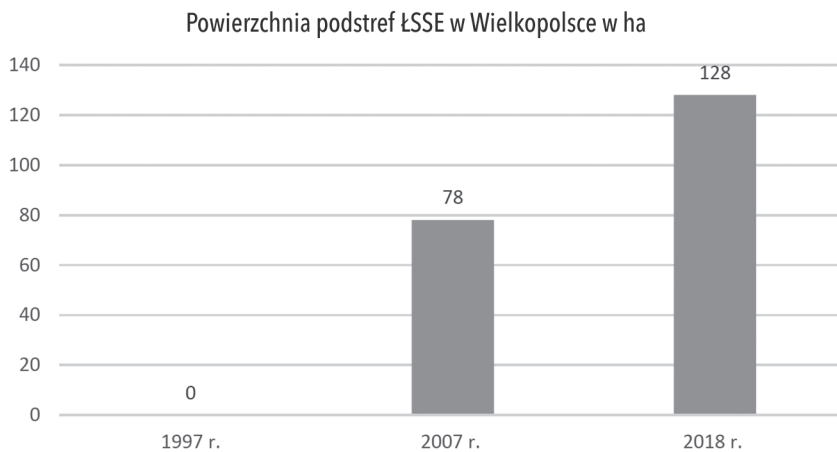
Przed ulokowaniem inwestycji istotne jest również zbadanie rynku pracy pod kątem zasobów ludzkich, wysokości zarobków, wskaźników poziomu liczby specjalistów. Podsumowując, na mniejszą atrakcyjność subregionu konińskiego w stosunku do pozostałej części Wielkopolski Wschodniej złożyło się wiele czynników. Niestety na podstawie danych nie możemy stwierdzić, które wskaźniki były decydujące. Natomiast możemy stwierdzić jak powierzchnia podstref z Wielkopolski Wschodniej kształtowała się na tle całej powierzchni podstref w ŁSSE.

Jeżeli chodzi o subregion koniński to powierzchnia podstref w nim ulokowanych stanowiła zaledwie 4 proc. całej powierzchni ŁSSE w 2018 r. 68 ha powierzchni inwestycyjnej patrząc z perspektywy dzisiejszej, kiedy średnie firmy poszukują działek inwestycyjnych wielkości kilku a czasami kilkunastu hektarów, a przedstawiciele dużych firm pytają o działki powyżej 100 hektarów jest zdecydowanie niewystarczająca. Na podstawie

zgrupowanych danych można przyjąć, że utworzenie Polskiej Strefy Inwestycji i objęcie terenu całej Polski możliwością skorzystania ze strefowego wsparcia zapobiegło stagnacji inwestycyjnej, szczególnie w regionach, gdzie podstrefy spełniły już właściwie swoją funkcję.

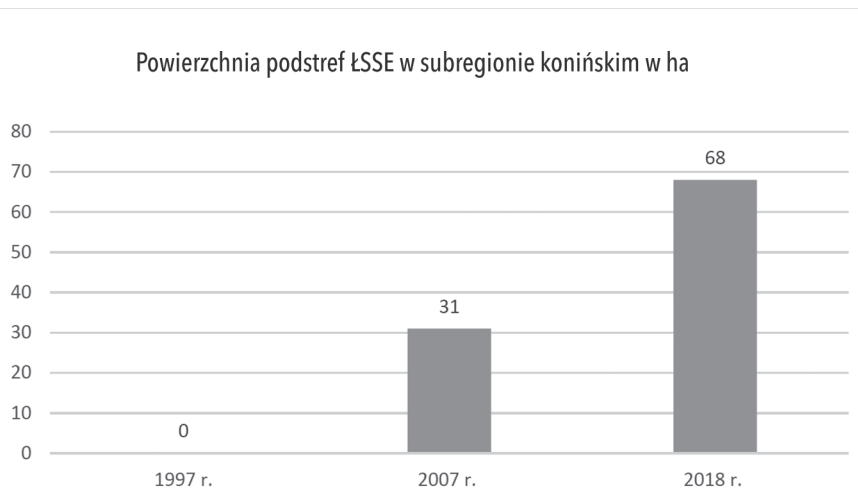
Wykres nr 6. Zmiana powierzchni podstref Łódzkiej SSE na przestrzeni lat w interwale dziesięcioletnim¹⁴

Wykres nr 7. Zmiana powierzchni podstref ŁSSE działających na terenie Wielkopolski w interwale dziesięcioletnim¹⁵

¹⁴ ŁSSE (2021). Opracowanie własne na podstawie danych wewnętrznych.

¹⁵ Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna (2021). Opracowanie własne.

Wykres nr 8. Zmiana powierzchni podstref ŁSSE działających na terenie subregionu konińskiego w interwale dziesięcioletnim¹⁶

Część 2. Wprowadzenie Polskiej Strefy Inwestycji i jej oddziaływanie na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej subregionu konińskiego

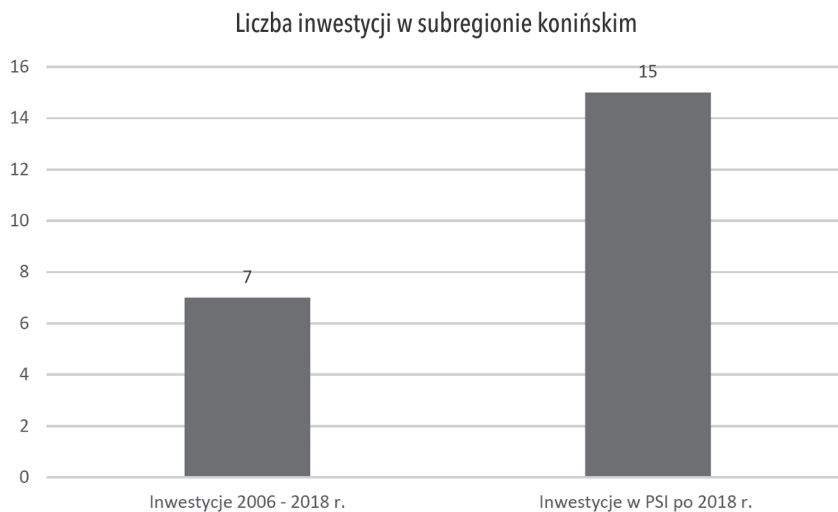
Korzystanie z pomocy publicznej w postaci zwolnienia z podatku dochodowego przy realizacji inwestycji w specjalnej strefie ekonomicznej jest nadal jednym z najkorzystniejszych mechanizmów wsparcia dla firm inwestujących w rozwój. Gdy uwzględnimy obecne przepisy dotyczące specjalnych stref ekonomicznych, które pozwalają na inwestowanie właściwie na terenie każdej nieruchomości, oczywiście przy uwzględnieniu, że inwestor otrzyma warunki zabudowy, wszystkie niezbędne pozwolenia od organów uprawnionych do wydawania zezwoleń na budowę, funkcjonowanie itd.

Dziś już możemy pokusić się o stwierdzenie, że uwolnienie terenów inwestycyjnych dzięki zmianie przepisów w 2018 r. było kamieniem milowym, jeśli chodzi o funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych i katalizatorem w procesie realizacji nowych projektów inwestycyjnych.

¹⁶ *Ibidem.*

Jeśli porównamy liczbę dostępnych terenów inwestycyjnych w subregionie konińskim przed 2019 rokiem, gdy działały podstrefy i dziś – zmiana jest kolosalna. Przed wprowadzeniem Polskiej Strefy Inwestycji inwestorzy, którzy chcieli skorzystać ze strefowego zwolnienia mieli do dyspozycji w subregionie konińskim trzy podstrefy o łącznej powierzchni 68 hektarów. Gdybyśmy mieli oszacować dzisiaj liczbę dostępnych lokalizacji w subregionie konińskim to właściwie możemy ją określić zgodnie z podziałem administracyjnym na 52 gminy, w tym 23 miasta, o powierzchni przekraczającej 600 tys. ha.

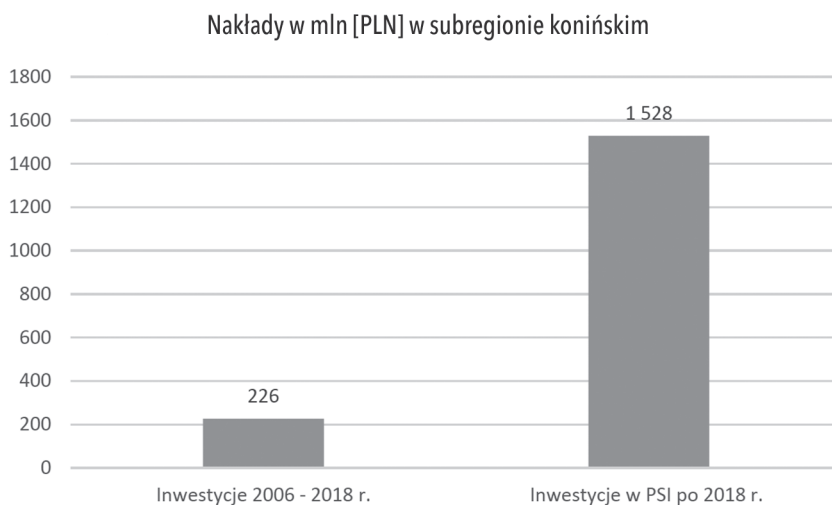
Oczywiście z powierzchni ogólnej należy odjąć nieruchomości zabudowane, drogi, lasy, łąki, rzeki, zbiorniki wodne, tereny z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wykluczające inwestycje przemysłowe, produkcyjne czy nawet usługowe, nieużytki itd. Mimo wszystko nadal liczba potencjalnych terenów inwestycyjnych jest kilkaset razy większa niż przed wprowadzeniem PSI. To też przełożyło się na większą liczbę inwestycji, co widzimy w wynikach regionu.

Wykres nr 9. Porównanie liczby projektów inwestycyjnych w ŁSSE przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji¹⁷

¹⁷ ŁSSE (2021). Wykres porównujący liczbę projektów przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji. Opracowanie własne.

Na podstawie zebranych danych widzimy, że liczba projektów inwestycyjnych ze wsparciem Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w subregionie konińskim zaledwie w trzy lata podwoiła się w stosunku do prawie 13-letniego okresu funkcjonowania podstref. Przekłada się to oczywiście również na nakłady inwestycyjne jakie firmy poniosą w związku z realizacją nowych inwestycji.

Wykres nr 8. Porównanie nakładów inwestycyjnych w subregionie konińskim w ŁSSE przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji¹⁸

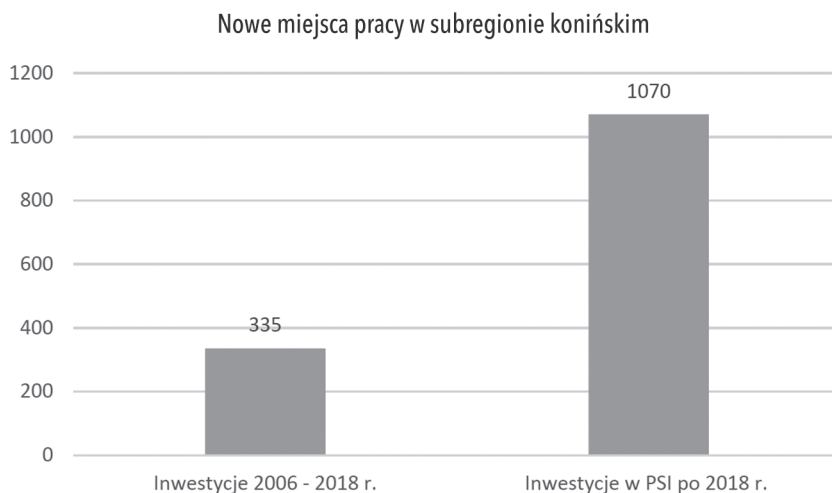
Zwiększona liczba projektów inwestycyjnych w ostatnich trzech latach przełożyła się na znaczący wzrost poziomu deklarowanych przez firmy nakładów inwestycyjnych. Widzimy, że przez blisko 13 lat działania podstref na terenie subregionu konińskiego firmy zdecydowały się na zainwestowanie nieznacznie ponad 200 mln zł, a w czasie ostatnich trzech lat działania PSI inwestorzy zadeklarowali inwestycje na kwotę przekraczającą półtora miliarda zł.

Mamy więc do czynienia z kilkukrotnym wzrostem, który jest spowodowany rozmiarami planowanych inwestycji, ale także ich poziomem zaawansowania technologicznego. Dużą inwestycją rozpoczętą w 2019 r.

¹⁸ ŁSSE (2021). Wykres porównujący liczbę deklarowanych nakładów w subregionie konińskim przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji. Opracowanie własne.

w Koninie jest projekt firmy Gränges Konin SA (dawniej: Impexmetal SA) oscylujący w granicach 280–350 mln zł. Impexmetal jeszcze przed zmianą właścicielską spółki zdecydował się zainwestować w zwiększenie zdolności produkcyjnej dobrze znanego w regionie zakładu przetwarzającego aluminium. Większość obecnie produkowanych przez spółkę produktów jest używana w przemyśle motoryzacyjnym, opakowaniowym, elektrotechnice i budownictwie.

Kolejnym dużym projektem, który Łódzka SSE pozyskała dla tego regionu jest inwestycja amerykańskiej firmy FOOTPRINT POLAND z grupy kapitałowej FOOTPRINT EMEA B.V. producenta opakowań biodegradowalnych. Inwestycja będzie realizowana w Starym Mieście, czyli w bliskim sąsiedztwie. Amerykański projekt budowy zakładu produkcji opakowań biodegradowalnych wpisuje się idealnie w ekopolitykę regionu, promuje zielone rozwiązania w produkcji i stworzy ponad pięćset miejsc pracy. Możliwe, że zatrudnienie wzrośnie jeszcze w kolejnych latach funkcjonowania spółki. W kontekście transformacji energetycznej jak się dokonuje w regionie dopływ nowych miejsc pracy to ważny parametr. W tej materii Polska Strefa Inwestycji także umożliwiła duże wzrosty.

Wykres nr 10. Porównanie liczby nowych miejsc pracy zadeklarowanych przez inwestorów ŁSSE przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji¹⁹

¹⁹ ŁSSE (2021). Wykres porównujący liczbę nowych miejsc pracy przed i po wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji. Opracowanie własne.

W czasie trzech lat funkcjonowania nowych przepisów Łódzka Strefa do subregionu konińskiego pozyskała 15 inwestorów, którzy zadeklarowali stworzenie ponad tysiąca miejsc pracy, co oznacza prawie trzykrotny wzrost w stosunku do okresu przed wprowadzeniem Polskiej Strefy Inwestycji. Gdybyśmy mieli to porównać z potrzebami jakie mogą wystąpić w przyszłości w związku z transformacją energetyczną, moglibyśmy posłużyć się na przykład danymi odnośnie zatrudnienia w sektorze energetycznym w regionie obecnie, w którym kluczową rolę odgrywa Grupa Kapitałowa Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA.

Z roku na rok zatrudnienie w wyżej wymienionej grupie maleje co ma niekorzystny wpływ na poziom bezrobocia. Na koniec roku 2019 zatrudnienie w wyżej wymienionej spółce wynosiło 4844 pracowników, natomiast na koniec 2020 roku już 4307 pracowników, co oznacza spadek o 537 miejsc pracy²⁰. Jeżeli przyjęlibyśmy na potrzeby prognozowania, że trend inwestycyjny dzięki Łódzkiej Strefie się utrzyma i inwestycje realizowane z pomocą strefy będą generowały około 400–500 nowych miejsc pracy rocznie, a spadek zatrudnienia w sektorze energetycznym będzie się utrzymywał na podobnym poziomie możemy dojść do prostej konkluzji, że wartości te prawie się zrównoważą.

Oczywiście to prosta analiza na potrzeby ogólnej prognozy. Dokładne wyliczenia należy oprzeć o rodzaj nowych miejsc pracy, o strukturę zatrudnienia w energetyce obecnie, o możliwości relokacyjne pracowników, ich wykształcenie, specjalizację, zdolność do przebranżowienia się, wiek, staż pracy, doświadczenie itd. Ważnym wskaźnikiem w tym prognozowaniu jest struktura wieku pracowników, którzy tracą zatrudnienie w sektorze energetycznym. Być może wśród nich występuje duży procent osób kwalifikujących się do świadczeń emerytalnych i nie trafią na rynek pracy, a w konsekwencji nie będą mieli wpływu na wskaźnik bezrobocia.

Zróżnicowanie branż w jakich działają inwestorzy, których Łódzka Strefa pozyskała i inwestują w subregionie konińskim działa na korzyść procesu dopasowania osób dostępnych na rynku pracy do potrzeb pracodawców. Oprócz przemysłów zaawansowanych technicznie z branży chemicznej są

²⁰ Grupa Kapitałowa Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA (2021). Skonolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku. Dostęp w dniu 03.01.2021 r. Pobrano z: https://ri.zepak.com.pl/upload/files/ZEPAK_2020-R_Skonsolidowane_Sprawozdanie_Finansowe-sig-sig-sig-sig-sig-sig.pdf.

także przedsiębiorcy z branż: spożywczej (Boneselect-Pro Sp. z o.o., Wipasz S.A, Kupiec Sp. z o.o.); produkcji maszyn oraz narzędzi mechanicznych (Wood-Mizer Industries Sp. z o.o.); logistyczno-spedycyjnej (Ambro Logistics Sp. z o.o.); produkcji profili specjalnych i elementów wentylacji (Gebhardt-Stahl Polska Sp. z o.o.); przetwórstwa tworzyw sztucznych (Somex Sp. z o.o.) i meblarskiej (Sun Garden Polska). Dywersyfikacja rodzajów działalności prowadzonych przez inwestorów może korzystnie wpłynąć na synchronizację ich oczekiwań w stosunku do potencjalnych pracowników z oczekiwaniami osób bezrobotnych czy poszukujących pracy. Zwiększy także możliwości osób znajdujących się na rynku pracy na dopasowanie swoich umiejętności do konkretnego przedsiębiorcy.

Część 3. Abstrakt

Wielkopolskę Wschodnią obecnie opierającą się w znacznym stopniu na energetyce konwencjonalnej czeka proces transformacji i restrukturyzacji gospodarki, w kierunku gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu. W procesie tym należy doprowadzić do sytuacji, w której nowe specjalizacje będą w stanie utrzymać stabilność gospodarczą i społeczną. Ważnym aspektem jest przygotowanie łatwo dostępnej oferty edukacyjnej, by zaoferować pracownikom niezbędne wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji umożliwiających im pracę w nowych obszarach.

W Koncepcji Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej czytamy, że autorzy największych zagrożeń upatrują we wzroście bezrobocia i migracji ludzi młodych oraz zmniejszeniu się wpływów do budżetów JST. W 2019 r. do administracji samorządowej trafiło łącznie blisko 127 mln zł od ZE PAK²¹, z czego najwięcej środków zasiliło budżety samorządów terytorialnych (gmin i powiatów) znajdujących się na obszarze następujących powiatów: konińskiego (50,8 mln zł, tj. 46% wszystkich dochodów publicznych), Miasta Konina (27,0 mln zł, tj. 25% wszystkich dochodów publicznych) oraz tureckiego (26,0 mln zł, tj. 24% wszystkich dochodów publicznych).

Oczywiście w tym kontekście ważny jest projekt zastąpienia energetyki tradycyjnej biomasą, biogazowniami, energią z wiatraków, wodoru,

²¹ Grupa Kapitałowa ZE PAK. 2020. Skonsolidowane sprawozdanie z płatności na rzecz administracji publicznej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

fotowoltaiki czy budowa SMR-ów (Small Modular Reactor), czyli małych elektrowni atomowych. Wyzwań związanych z transformacją jest oczywiście więcej, natomiast z przeprowadzonych wcześniej analiz wynika, że Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna może odegrać, a właściwie już odgrywa ważną rolę w łagodzeniu negatywnych skutków transformacji energetycznej regionu.

Jak pokazały analizy, dzięki wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji zwiększyła się aktywność inwestorów, szczególnie w Koninie i powiecie konińskim. Region ten wyrasta powoli na atrakcyjny dla dużych projektów inwestycyjnych związanych z nowoczesnym przemysłem. Kluczowe znaczenie odgrywa w tych procesach inwestycyjnych rola Łódzkiej Strefy i pomocy publicznej jaką oferuje, natomiast kolejnymi czynnikami są: lokalizacja, tereny inwestycyjne, siatka połączeń, dostępność pracowników na rynku pracy, możliwość realizowania inwestycji przemysłowych ze względu na charakterystykę regionu.

Zwiększenie aktywności inwestycyjnej w regionie nie byłoby możliwe bez „uwolnienia terenów” dzięki wprowadzeniu Polskiej Strefy Inwestycji. Utrzymanie się trendu wznoszącego bądź jego wzmocnienie w kolejnych latach w ŁSSE na terenie subregionu konińskiego powinno skutecznie obniżyć poziom bezrobocia i stworzyć nowe atrakcyjne miejsca pracy dla młodej dobrze wykształconej kadry, co w konsekwencji może zapobiec bądź zniwelować wskaźnik odpływu wśród młodych ludzi.

Wpisanie w regulacjach strefowych Konina, Koła i Turku na listę miast tracących funkcję społeczno-gospodarczą spowodowało obniżenie tak zwanych „progów wejścia” do strefy, także w gminach do nich przylegających. Dla porównania firma mikro chcąc zainwestować np. w gminie Stare Miasto musi zaplanować inwestycję za minimum 200 tysięcy zł by móc ubiegać się o strefowe wsparcie, a ta sama firma, gdyby chciała zainwestować w powiecie ostrzeszowskim, musiałaby się liczyć z wydatkiem co najmniej 2 mln zł. To powoduje jeszcze łatwiejsze korzystanie z mechanizmu strefowego w przypadku wyżej wymienionych gmin i miast.

Inwestycje strefowe to także wartościowe miejsca pracy, ponieważ inwestorzy zobowiązani są do spełnienia kryteriów jakościowych inwestycji, czyli np. wprowadzenia szkoleń dla pracowników, dofinansowania do kursów, certyfikatów, współpracy ze szkołami branżowymi, uczelniami wyższymi, organizowanie praktyk, staży czy wprowadzanie dodatkowych benefitów dla pracowników.

Od 2022 roku obowiązuje nowa mapa pomocy regionalnej, która znacznie ogranicza możliwości otrzymania pomocy publicznej od Łódzkiej

Strefy w województwie mazowieckim. Pomoc taka nie przysługuje już na terenie miasta Warszawy i niektórych gmin będących w bliskim sąsiedztwie stolicy. To także jest czynnik, który działa na korzyść subregionu konińskiego, położonego przy autostradzie A2, czyli głównej arterii wschód–zachód. Możliwe jest pojawienie się nowych inwestycji, które – gdyby nie ta zmiana – mogłyby się ulokować np. pod Warszawą. Subregion koniński w kolejnych latach będzie też w ścisłym centrum naszego strefowego zainteresowania i będzie promowany jako region z dużym potencjałem.

Korzystne środowisko inwestycyjne jakie tworzone jest od kilku lat przez gospodarzy tego regionu, jednostki samorządów, instytucje z otoczenia biznesu zauważane jest nie tylko przez Łódzką Specjalną Strefę Ekonomiczną, ale także np. deweloperów, co pokazuje, że region ten ma duży potencjał i jego atrakcyjność inwestycyjna wzrasta. Także w kontekście nieruchomości, które będą do zagospodarowania po ustępującej miejsca energetyce tradycyjnej.

Jednym z ważnych czynników, które mogą spowodować wzrost inwestycji jest odpowiednie przygotowanie terenów inwestycyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego. Oferta terenów powinna być zrównoważona bądź w większości opierać się na ofercie publicznej. Ma to szczególne znaczenie, jak pokazują nasze strefowe doświadczenia, w kontekście lokowania dużych projektów inwestycyjnych.

Nowe inwestycje to także w krótkiej (podatek od nieruchomości) i dłuższej perspektywie (PIT, CIT) wpływy do budżetów lokalnych samorządów, które będą w pewnym stopniu mogły zniwelować spadek wpływów od koncernów energetycznych. Konkludując – Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna bierze i będzie brała czynny udział w niwelowaniu negatywnych skutków transformacji energetycznej w subregionie konińskim poprzez pozyskiwanie kolejnych inwestorów, a także działała na rzecz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez działania własne i współpracę z samorządami.

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA SUBREGIONU KONIŃSKIEGO W KONTEKŚCIE KONCEPCJI SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI WIELKOPOLSKI WSCHODNIEJ I OBECNOŚCI ŁÓDZKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ

Streszczenie:

Celem artykułu jest omówienie atrakcyjności inwestycyjnej subregionu konińskiego przy uwzględnieniu zmian wynikających z transformacji energetycznej, jakie dokonają się w regionie w najbliższych latach. Autorzy dokonują analizy atrakcyjności poprzez przekrój inwestycji jakie pojawiły się w subregionie konińskim na obszarach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Prezentują statystyki z podziałem na strukturę wielkości firm, pochodzenie kapitału oraz branże. Rozważają jakie czynniki zdecydowały o lokowaniu inwestycji właśnie w tym regionie. Próbują odpowiedzieć na pytanie jak transformacja energetyczna wpłynie na zainteresowanie regionem wśród inwestorów.

W kontekście zmian gospodarczego profilu regionu ważne jest wzmocnienie aktywności gospodarczej. Przeprowadzone w artykule porównania, przytoczone statystyki, analiza przepisów o działalności specjalnych stref ekonomicznych wskazują, że Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna może odegrać kluczową rolę w łagodzeniu negatywnych skutków transformacji energetycznej.

Wzrost liczby inwestycji dzięki Łódzkiej SSE powinien przełożyć się w długiej perspektywie na zwiększenie liczby miejsc pracy, wpływów podatkowych do lokalnych budżetów gmin i miast, zwiększenie konkurencyjności, a w konsekwencji na ożywienie gospodarcze regionu.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE KONIN SUB-REGION IN THE CONTEXT OF EQUITABLE TRANSFORMATION OF EASTERN WIELKOPOLSKA AND THE PRESENCE OF THE ŁÓDŹ SPECIAL ECONOMIC ZONE

Summary:

The aim of this article is to discuss the investment attractiveness of the Konin subregion, taking into consideration changes resulting from the energy transformation that will take place in the region in the coming years. The authors analyse the attractiveness through the cross-section of investments which appeared in the Konin subregion in the areas of the Łódź Special Economic Zone. They present statistics divided into: company size structure, origin of capital and industries. They consider the factors which have determined the location of investments in this region. They try to answer the question of how the energy transformation will affect the interest of investors in the region. In the context of changes in the economic profile of the region, it is important to strengthen economic activity. The comparisons made in the article, the statistics quoted and the analysis of the regulations on the activities of special economic zones indicate that the Łódź Special Economic Zone may play a key role in mitigating the negative effects of the energy transformation. The increase in the number of investments resulting from the Łódź SEZ should translate, in the long term, into an increase in the number of jobs, tax revenue for local commune and city budgets, improved competitiveness, and, consequently, into the region's economic recovery.